

Malmin Sähkölaitoksen Pro Patria-taulu

Monet Suomen Pro Patria-tilat ovat Malmin sähkölaitos Oy:n Pro Patria-tilan lailla vaihtaneet mm. koulujen lakkauttamisten, kuntaliitosten ja yritystilojen myötä sijoituspaikkaansa useampaankin otteeseen.

Malmin Sähkölaitoksen oma historia alkaa jo ennen Suomen itsenäisyyttä, sillä se perustettiin vuonna 1910. Alun perin se myi ja siirsi sähköä voimalaitoksestaan, joka sijaitsi lähellä Malmin rautatieasemaa, joka vuodesta 1939 lähtien oli Helsingin maalaiskunnan (josta myöhemmin muodostettiin Vantaa) hallinnollinen keskus. Sähkölaitos omisti Örskistiellä sijainneiden toimitilojensa lisäksi myös suojeluskuntatalon, jossa suojeluskuntajärjestön lakkauttamisen jälkeen toimi Malmin yhteiskoulu.

Malmin Sähkölaitoksen Pro Patria-tilat ovat tänään Vantaan Energian toimitiloissa Tikkurilassa (kuva: Vantaan Energia)

Yhteensä laitos teetätti kaksi Pro Patria-tilaa: yhden talvisodassa menettämilleen ja toisen jatkosodassa kaatuneille työntekijöilleen. Näistä ensimmäinen paljastettiin jo talvisodan syttymisen ensimmäisenä vuosipäivänä marraskuussa 1940, toinen vuonna 1945.

Tilat sijoitettiin Malmin sähkölaitoksen tiloihin, mistä ne ovat muuttaneet laitoksen muuttojen mukana. Vuodesta 1966 laitos tunnettiin nimellä Helsingin Ympäristön Sähkölaitos Oy, vuodesta 1972 Vantaan Sähkölaitos Oy. Vuodesta 1996 Malmin sähkölaitoksen toimintaa on jatkanut Vantaan Energia Oy, jonka toimitilat ovat vuodesta 1973 sijainneet Tikkurilassa, Peltolantie 27:ssä. Arvostus historiaa tai yrityksen omienkin työntekijöiden meidän kaikkien vapaudesta maksamaa hintaa kohtaan eivät kuitenkaan ole matkan varrellakaan unohtuneet. Sieltä, toimitalon 3. kerroksen hissien

läheisyydestä, löytyvät tätä nykyä myös Malmin Sähkölaitokset kallisarvoiset Pro Patria-taulut. Talvisodan sytyttyä 30 laitoksen työntekijää sai kutsun palvelukseen. Joka viides jäi palaamatta.

”Taulut on näkyvällä paikalla kunnioittamassa sodassa kaatuneiden muistoa. Itselleni nuo taulut muistuttavat menneiden sukupolvien uhrauksista. Varmaankin maailman turvallisuustilanteen takia olen huomannut katsovani tuota taulua aika usein ohi kulkiessani”, kertoo Vantaan Energia Sähköverkot Oy:n toimitusjohtaja **Risto Lappi**.

Malmin sähkölaitoksen tauluihin on ikuistettu kahdeksan aivan liian varhain päättynyttä elämää. Heistä kuusi kaatui talvisodassa ja kaksi jatkosodassa.

Gösta Hartman

Flodin Jansson

Sven Lönnberg

Autonkuljettajana Malmin sähkölaitoksella työskennellyt reservin korpraali **Gösta Hartman** oli saanut armeijassa hevosenhoitajan sekä kranaatinheitinjoukkueen ajomiehen koulutuksen. 9.3.1939 hän haavoittui Säckijärvellä kranaatinsirpaleesta ja jaksoi taistella vielä 13 päivää ennen kuin menehtyi vammoihinsa. Hän jätti jälkeensä Ingrid-vaimon lisäksi kaksi lasta.

Flodin- nimeään käyttänyt, Kirkkonummelta kotoisin oleva reservin alikersantti **Karl Jansson** oli kansakoulun jälkeen päätynyt Malmin sähkölaitokselle asentajaksi, minkä lisäksi 26-vuotias opiskeli ja suunnitteli tulevaisuuttaan. Sitä ei kuitenkaan koskaan tullut. Hän kaatui 23.2.1940 Sommeessa. Vielä sodan päätyttyäkään häntä ei kuulunut kotiin. Maaliskuun lopulla Janssonin pahoin ruhjoutunut ruumis vihdoon toimitettiin Helsinkiin tunnistettavaksi ja lopulta hänen vanhemmilleen, jotka hautasivat hänet huhtikuun alussa Hietaniemen sankarihautausmaalle.

Reservin sotamies **Sven Lönnberg** kohtasi loppunsa 24-vuotiaana ruotsinkielisistä reserviläisistä kootun Jalkaväkirykmentti 10:n riveissä. Hänen kuolemansa jätti jälkeen vaimon ja pienen lapsen, jotka eivät koskaan päässeet edes hautaamaan puolisoaan ja isäänsä, sillä tämän ruumis jäi kentälle, mistä sitä ei koskaan saatu noudettua.

Evert Rönn

Lauri Valtonen

Verner Östberg

Sama tragedia odotti myös 24-vuotiaana kaatuneen **Verner Österbergin** vanhempia.

Myöskään **Lauri Valtosta** ei saatu kotiin edes arkussa. Vain 17-vuotiaana tämän ei olisi edes pitänyt olla rintamalla – velvollisuudentunto vei kuitenkin voiton, ja urjalaisyntyinen poika ilmoittautui vapaaehtoiseksi isänmaan taistoon.

Sotamies **Evert Rönnin** kohdalla taulussa on käynyt valitettava erhe: todellisuudessa hänen syntymävuotensa on 1901. 38-vuotiaana kaatunutta sotamiestä jäi Ines-vaimon lisäksi suremaan kolme pientä lasta.

Sanotaan, että ihminen kuolee kahdesti: silloin kun hän menehtyy ja silloin, kun häntä ei enää muisteta.

On meistä itsestämme kiinni, unohdammeko me tämän tai muiden maamme Pro Patria-taulujen sankarit sekä kiitollisuudenvelkamme heille.

Kaikki Malmin sähkölaitoksen Pro Patria-taulujen henkilöt on haudattu pääkaupunkiseudulle: Hartman, Lönnberg, Rönn, Valtonen ja Östberg Vantaalle Helsingin pitäjän hautausmaalle; Malmin sähkölaitoksella sähköasentajana työskennellyt ja auto-onnettomuudessa Marttaa-vaimon suruksi loppunsa kohdannut reservin korpraali **Oiva Laine** sekä Jansson Hietaniemen sankarihautausmaalle, ja Sunkussa miinaräjähdyksessä 23-vuotiaana menehtynyt, sähkötyömiehenä siviilissä elantonsa ansainnut sotamies **Björn Kämpe** Malmin sankarihauta-alueelle.

Ja nyt kun te tunnette heidän tarinansa... mitäpä jos seuraavan kerran kyseisen hautausmaan ohi ajaessanne tai vaikka Kaatuneitten muistopäivänä pysähtyisittekin jonkun heistä haudalla ja laskisitte kynttilän tai kukan hänen muistolleen?

